rijk stuk uit zijn erfenis niet vinden kon, te weten kwam waar het lag, en het daardoor vond. Maar hoe gewichtig zoo iets ook voor dit wedervinden moge geweest zijn, het is niet van algemeen belang. Strekte bijv. zulk een mededeeling om geregeld misdadigers te ontdekken, en zoo de rechtsmacht te sterken, zoo zou men het algemeen belang ervan inzien; doch niets van dien aard wordt gemeld. Juist dit is dan ook de oorzaak, waarom velen, die eerst met zekere nieuwsgierigheid zich tot het spiritisme wendden, al spoedig er onverschillig voor werden. Het is op dezen grond, dat we, al moet de realiteit van veel in het spiritisme volmondig worden erkend, en al bracht het belangrijke zielkundige gegevens aan het licht, geen genoegzame zekerheid kunnen vinden, om vast te stellen dat er metterdaad contact met gestorven geesten plaats greep, de mogelijkheid van demonisch spel moeten openhouden, en in elk geval elke juiste verhouding missen tusschen hetgeen feitelijk zich zoo gewichtig voordoet, en het weinige waarmee het ons leven verrijkt. Zelfs het voortbestaan der ziel na den dood vindt er geen voldingend bewijs in. Misschien komt het nog, maar het is er nog niet. En in zooverre levert het ons geen bijdrage tot de kennis van de Voleinding aller dingen, zelfs niet van den mensch.

DR. A. K.

„Vuur op de aarde".

> Ik ben gekomen, om vuur op de aarde te werpen; en wat wil ik, indien het alreede ontstoken is?
>
> Luk. 12 : 49.

De tinten, waarin de zwakke van geest zich bij voorkeur het beeld van den Christus uitmaalt, zijn die van „liefde en vrede". Van heiligen ijver, van toorn, van strijd en verdeeldheid mag dies ook in het dienen van Jezus geen sprake zijn. Het moet in de voorhoven des Heeren al „pais en vreê" blijven. Wat niet zacht, niet teeder en niet lieflijk is, sluit men liefst van het Christelijk erf uit.

Doch dan blijft er op het Christelijk erf voor Jezus zelf geen plaats.

Hoor maar!

„Meent gij", zoo vroeg de Heere zijn jongeren, „meent gij, dat ik gekomen ben om *vrede* te brengen op de aarde"? En het antwoord luidt: „Neen, zeg ik u, maar *verdeeldheid*"! Sterker nog. Jezus verklaart het uitdrukkelijk: „Ik ben gekomen om den mensch *tweedrachtig* te maken". Zelfs tot in het huislijke leven strooit de Heere dit zaad van tweedracht uit. Zoo toch gaat hij voort: „Van nu aan zullen er vijf in een huis verdeeld zijn, drie tegen twee en twee tegen drie". En wel verre van deze twist en tweedracht te temperen, vat Jezus haar zóó scherp, dat hij de gedeeldheid die hij in het gezin komt brengen, in nog scheller kleuren uitwerkt. Het zal zijn „de vader tegen den zoon en de zoon tegen den vader, de moeder tegen de dochter en de dochter tegen de moeder".

Kort en snijdend nu heeft Jezus deze harde waarheid saamgevat in dit korte zeggen: „Ik ben gekomen, om *vuur* op de aarde te werpen".

Let er nu wel op, hoe het er staat.

Er staat niet: „Tegen mijn bedoeling heeft mijn komst ten gevolge, dat het vuur op aarde gaat branden", neen, de Heere zegt met nadruk: „Ik ben gekomen om dit vuur te brengen. Met opzet werp ik het vuur om mij heen. Het is het doel van mijn zending." En hij laat er op volgen: „Wat wil ik, d. i. wat zal ik dan klagen, indien het nu alreede ontstoken is"?

Dat *vuur* nu is hier niet de toorn Gods, maar gelijk onze kantteekenaars het zoo terecht verklaren, *dat vuur is het Evangelie*. Niet het vervalschte, zoetsappige, pitloose Evangelie, dat heel „lieve menschen", om toch vooral geen aanstoot te geven, uit eigen spinsel hebben uitgesponnen, maar het *echte* Evangelie, zooals het door Jezus en zijn apostelen de wereld is ingedragen, en gedurig heel de wereld in vuur en vlam heeft gezet.

Als vuur geworpen wordt op wat van water gedrenkt is, sist het, omdat vuur en water tegen elkaar overstaan. En zoo is het hier. De wereld is het tegendeel van wat het Evangelie wil. Tusschen het woord dat in de wereld heerscht, en het Evangelie bestaat onverzoenlijke strijd. Het Evangelie komt niet als ornament bij de wereld bij, maar tast de wereld in haar wezen aan, brandt haar en wil ze reinigen en in anderen stand omzetten. En dit nu wil de wereld zich niet laten doen. Daar verzet ze zich tegen met alle macht. En dan wijkt het Evangelie niet, maar grijpt de wereld nog dieper in haar wezen aan. En zoo wordt *het vuur* ontstoken, en nogmaals bewaarheid wat Jehovah tot Jeremia sprak: „Is niet mijn woord alzoo als een vuur? en als een hamer die een steenrots te morzel slaat?"

Vuur *reinigt*. Het reinigt niet het wezenlooze dat geen bestand heeft, maar wel het harde, kostbare metaal. Laat het ijzer nog zoo geroest en vervuild en bedorven zijn, werp het in 't vuur, en laat het doorbranden en smelten, en als het straks uit den vuurgloed komt, glinstert het in blanke zuiverheid. Zoo is het met het ijzer, zoo is het met het zilver, zoo is het ook met goud.

Vuur zuivert, vuur vaagt de smet af, vuur brengt den oorspronkelijken glans terug.

Zulk verroest metaal nu is ook de gevallen mensch. Kostbaar metaal krachtens zijn schepping naar Gods beeld. Van glans en gloed beroofd door zijn afval. Bedorven tot in 't hart. En wat nu zedemeesters en wijsgeeren ook aan dien gevallen mensch gewasschen en geborsteld hebben, met loog en zeep en kokende wateren, het heeft al niet gebaat. Er is maar één middel om het kostelijk menschenmetaal te zuiveren, en dat middel is *het vuur*. Vandaar dat Jezus, die kwam om ons te reinigen, ook dat vuur op onze tente heeft geworpen, en wil dat het branden zal, branden niet ter vernietiging, maar branden ter redding, branden om wat besmet werd, weer in glans om te zetten.

Dat vuur heet dan het zout, bestemd om 't offer te heiligen.

Elk kind van God weet dit aan zich zelf. Hij is tot het „Abba, lieve Vader" gekomen. Hij heeft, hij voelt 't getuigenis, dat met zijn eigen geest getuigt, hoe hij Gods kind is. Hij moet dus het offer zijn. Hij moet Gode gewijd worden. Nu en eeuwig. Maar het altaar is heilig en hij nog zoo diep-onheilig in zijn ziel. Daarom vraagt alle offer op het altaar om zout, dat 't bederf were. En dat zout is voor hem het *vuur*, dat Christus op hem werpt. Het vuur der vervolging, het vuur van den smaad en de bitterheid, die hem wordt aangedaan. Het vuur van lijden en diepe smart. Een lijden zoo diep ingrijpend, dat hij zelf ontwaart hoe zijn God bezig is om hem in en door dat vuur te reinigen. En dan mort hij daar niet tegen, maar kan er voor danken, want hij *wil* op het altaar, en zoo als hij was, kon hij toch niet op 't altaar. Daar was het altaar te heilig voor. Maar nu door het vuur doorlouterd, is het zout van het offer op hem gesprengd. En waar de wereld waant dat hij weenen zou om zijn wee, hooren Gods engelen hem loven en danken, dat zijn God nog bemoeienis met hem had.

Het vuur is vreeselijk. En toch mijdt en ontwijkt Gods kind het niet, want door dit vuur komt 't goud uit zijn ziel weer naar boven, het goud dat zijn God er in verborgen had.

Het Evangelie is een vuur dat Jezus op de aarde wierp. Het Evangelie is geen woord van laffe liefheid, om te streelen en in zoete mystiek te bedwelmen. Het is een woord van hoogen, heiligen ernst, dat handelt van wat eeuwig duren zal, handelt van de eere en de heiligheid van den Almachtigen God, handelt over de ziel in den zondigen mensch, handelt van zonde en verderf, en handelt over redding, verzoening en zaliging van al wie kind van God mag zijn. Het is in het Evangelie geen spel met wegsmeltende tonen, er klinkt in de taal van het Evangelie een *metaalklank*, die tot in het diepste van uw wezen doordringt. Het heeft zoo niets van den zachten heelmeester, die de wonde etteren laat. En daarom toovert het Evangelie niet met wat glimt door wrijving, maar plaatst 't de smeltkroes op aarde, en laat niet af, eer het vuur al wat dof en mat was, weer in glans en gloed heeft gezet.

Dat verstonden de Jongeren nog niet. Hun lachte het vrederijk nog toe. Ze droomden nog van tronen in het nieuwe Koninkrijk waarop ze zetelen zouden. Maar Jezus wist dat zijn Evangelie *vuur* was, hij zag dat 't reeds *vonkte*, dat er reeds toen iets begon te *branden*, dat het vuur reeds *ontstoken* was. Een bang, een ontzettend gezicht voor Jezus, die wist tot wat wereldbrand dit vuur straks uit zou slaan. En toch, hij wil dit vuur, hij wil dien brand, omdat zoo alleen de zuivering komen zal. En daarom zegt hij 't zijn Jongeren zoo kras en zoo snijdend scherp. Ook die Jongeren neigden er toe om 't al in liefde en vrede te voleinden. En dit kon niet. Daartoe was Jezus niet gekomen. De scheur moest door het leven getrokken. Het moest voor of tegen den Gezalfde des Heeren in alle landen en onder alle volken worden. Dat het Evangelie een *vuur* was, moest daarom aan de discipelen als met een brandijzer in het zielsbesef gebrand. En zoo als 't bij hen was, zoo is het nog onder ons. Toon alleen den liefelijken kant van het Evangelie, en zelfs de wereld zal u o, zoo lief vinden, maar laat uitkomen, dat Jezus gekomen is om *vuur* op de aarde te werpen, en niet alleen de wereld, maar zelfs o, zoo veel liefheidschristenen keeren u den rug toe.

De liefheidschristenen roepen voor alle dingen om vrede met de wereld, bij Jezus gaat 't altoos om vrede met God. Dat zijn de twee polen, waartusschen ons leven op en neer gaat. Wie naar den eersten pool opschuift, bluscht het vuur van het Evangelie en dooft het ten leste uit. Is daarentegen vrede met God het doel waarop ge mikt, dan doet de gloed van het vuur, dat Jezus op de aarde wierp, u weldadig aan. Allermeest hierom, omdat Jezus dit vuur niet alleen tusschen u en de wereld werpt, maar het zelfs allereerst in uw eigen hart tusschen uw zondig ik en het kind van God in u laat branden.

Buiten dat vuur dat Jezus op de aarde werpt, blijft zelfs wat Christen heet koud en dor en wezenloos. Eerst door dit vuur ontgloeit het in de tinteling van een levenswarmte, die niet van beneden is, maar in u vonkelt uit uw God.

DR. A. K.

---

* *Amsterdam*, 23 Juni 1911.

Bij onze Regeering bestaat de loffelijke gewoonte om, wanneer ze een wetsontwerp wil indienen of een koninklijk besluit wil uitvaardigen, waarbij de belangen van een bepaalde corporatie of groep van personen betrokken is, vooraf het advies van deze corporatie of groep in te winnen. De Regeering geeft dan vooraf officieel van haar voornemen aan het bestuur dezer corporatie kennis, voegt er het avant-projet van het wetsontwerp of koninklijk besluit bij en gaat niet over tot de indiening van het wetsontwerp of de uitvaardiging van het koninklijk besluit, voordat de adviezen der betrokken corporaties zijn ingekomen. Natuurlijk is de Regeering aan deze adviezen niet gebonden en blijft ze vrij om desnoods tegen deze adviezen in haar maatregel door te zetten, wanneer de aangevoerde argumenten haar niet overtuigd hebben, of wanneer ze den bedoelden maatregel in het algemeen belang noodig oordeelt, maar de Regeering toont toch, dat ze op deze adviezen prijs stelt, ze geeft gelegenheid om officieel de bezwaren aan haar bekend te maken, en de invloed dezer adviezen kan door zakelijke argumentatie zeer groot zijn. Zoo zal de Regeering geen wetsontwerp op het Hooger Onderwijs indienen, zonder vooraf de adviezen van de Senaten der verschillende Universiteiten gehoord te hebben. Zoo zal ze geen maatregel voorstellen, die ingrijpende gevolgen voor onzen handel heeft, zonder vooraf het oordeel te vragen aan de Kamers van Koophandel. En zelfs waar de groep van personen, wier belangen het geldt, te talrijk is of geen bepaalde organisatie bezit, kwam steeds meer de gewoonte in zwang om een Staatscommissie te benoemen, waarin de uitnemendste vertegenwoordigers van zulk een groep zitting hadden, om de Regeering van advies te dienen. Aan dit alles ligt de gedachte ten grondslag, dat de Regeering niet van boven af moet reglementeeren en wetten opleggen, maar rekening heeft te houden met hetgeen in den kring der belanghebbenden nuttig of noodig wordt geoordeeld.

Te meer trekt het daarom de aandacht, dat de Regeering deze goede gewoonte niet volgt waar het de *Kerken* betreft. Een verwijt tegen deze Regeering is dit niet. Het is altoos moeilijk voor een nieuw optredende Regeering, om te breken met een usantie, die eenmaal ingevoerd is. Zelfs mag tot lof dezer Regeering getuigd, dat ze meer dan eenmaal toonde prijs te stellen op het advies van kerkelijke personen. Zoo zond ze een officieelen vertegenwoordiger naar onze diaconale conferentie, om de besprekingen over de Armenwet bij te wonen. En zoo stelde ze een Staatscommissie in, waarin personen van verschillende kerkelijke gezindheid saamkomen om de Regeering voor te lichten in zake de reorganisatie der Indische Staatskerk. Maar hoe dankbaar we ook voor het streven der Regeering zijn om waar het de belangen der Kerk geldt, niet buiten de Kerken om te handelen, maar voeling te houden met kerkelijke personen, toch raakt dit het vraagstuk zelf niet. Een wetsontwerp, zooals de Regeering indiende voor de Armenverzorging, bevat tal van bepalingen, die de rechtspositie der Diakonie raken, en daarom voor de Kerken zelf van het hoogste belang zijn. En al mag de Regeering door een vertegenwoordiger te zenden naar een diaconale conferentie, toonen kennis te willen nemen van de bezwaren in dien kring tegen het wetsontwerp aangevoerd, — zulk een conferentie bezit geen officieel kerkelijk karakter, kan daarom ook de bezwaren der *Kerken* niet uitspreken en is geen wettig kerkelijk orgaan.

Het gemis nu van dit officieel raadplegen van de *Kerken* als zoodanig kan niet ernstig genoeg worden betreurd. Hoe scherp men ook de scheiding van Staat en Kerk in theorie wil doortrekken, in de practijk komen beide telkens met elkaar in aanraking en is er een breed terrein, waarop beider belangen elkaar voortdurend raken. De Regeering wordt daarom bij haar wet-gevenden arbeid telkens goepen om bepalingen te maken, die hetzij rechtstreeks in het leven der Kerk ingrijpen, hetzij zijdelings in verband staan met de zedelijke en religieuse belangen die de Kerk heeft te behartigen.

Zoo staat rechtstreeks met het leven der Kerk in verband hoofdstuk VI van onze Grondwet, dat handelt over den *godsdienst* en waaraan o. m. het belangrijke vraagstuk vastuit van de finantieele verhouding tusschen Staat en Kerk. Indien bij de aanstaande Grondwetsherziening ook dit vraagstuk aan de orde wordt gesteld, zal wel niemand ontkennen, dat hierbij het belang der Kerk van zeer nabij betrokken is. Evenzoo staat het met de wet van 1853, die het toezicht op de kerkgenootschappen regelt. En hetzelfde geldt evenzeer van de Armenwet, nu de Regeering de kerkelijke diaconie daarin als openbare instelling van weldadigheid opnam en aan allerlei wettelijke bepalingen onderwierp. Vooral bij al deze wetten, die rechtstreeks op de Kerken betrekking hebben, springt het in 't oog hoe onbillijk het is, wanneer de Regeering hier maatregelen neemt, die het leven der Kerk raken, zonder dat vooraf het oordeel der Kerken is gevraagd of met haar wenschen rekening is gehouden.

Maar datzelfde geldt ook voor die maatregelen door de Overheid genomen, die wel niet rechtstreeks de Kerk raken, maar zijdelings met haar leven in verband staan. De regeling door de Overheid van den wekelijkschen rustdag geldt wel in de eerste plaats een sociaal belang, maar het spreekt toch wel vanzelf, dat deze Overheidsregeling ook voor den eeredienst der Kerk van hoog belang is en daarmede in het nauwst verband staat. Evenzoo staat het met de wetgeving der Overheid op het stuk van het huwelijk en de echtscheiding, want al raakt dit de burgerrechtelijke verhoudingen, wanneer de Overheid in haar wetgeving de Christelijke grondslagen van het huwelijk losliet en b.v. de polygamie sanctionneerde, dan zou dit voor de Kerk zeer ernstige gevolgen kunnen hebben en tot een uiterst pijnlijk conflict tusschen Kerk en Staat kunnen leiden. En evenzoo, om ook op dit recente voorbeeld te wijzen, al is de vraag, of de Overheid van hare onderdanen den eed vorderen zal om trouw en waarheid te bevestigen, een politieke quaestie, waarbij de Kerk niet rechtstreeks betrokken is, de vaststelling van den *vorm*, waarin de eed zal worden afgelegd, raakt wel degelijk het belang der Kerk.

Waar nu de Regeering tegenover tal van publieke corporaties de deferentie in acht neemt, dat ze niet met nieuwe wetten optreedt, voordat ze eerst het advies dezer corporaties gevraagd heeft, daar stuit het te meer, dat ze dit tegenover de Kerken niet doet. Wel hebben de Kerken evenals alle „wettig bestaande lichamen" volgens Art. 8 der Grondwet het recht, om wanneer een wetsontwerp haar belangen bedreigt, bij de bevoegde macht een verzoekschrift in te dienen, maar dit grondwettig recht is toch heel wat anders, dan dat de Regeering de Kerken vooraf vraagt om haar oordeel. Is een wetsontwerp eenmaal door de Regeering ingediend, dan zal het altoos uiterst moeilijk zijn om door middel van een petitie daarin veranderingen aan te brengen. Bovendien kan de behandeling van zulk een wetsontwerp zóó spoedig na de indiening plaats vinden, dat het voor de Kerken onmogelijk is om tijdig in Generale Synode saam te komen en haar bezwaren officieel bij de Overheid bekend te maken.

Het zou daarom zeker gewenscht zijn, dat de Regeering de goede gewoonte, die ze tegenover de Universiteiten en andere corporatiën volgt, ook tegenover de Kerken in acht nam, en bij die wetten, die rechtstreeks of zijdelings de Kerken raakten, vooraf haar advies vroeg. De moeilijkheid schuilt alleen hierin, dat onze Kerken geen *vast bestuur* bezitten, dat in staat is uit naam onzer Kerken dit advies te geven. Wel heeft de Regeering bij een vroegere gelegenheid een avant projet van de Armenwet om advies gezonden naar de Deputaten, door onze Kerken benoemd om correspondentie met de Hooge Overheid te oefenen, maar deze Deputaten hadden geen macht of last om uit naam der Kerken advies te geven en konden dus officieel dit ook niet doen. De eenige uitweg zou wezen, dat de Kerken aan deze Deputaten opdroegen, wanneer de Regeering met een ingrijpend voorstel kwam, dat voor de Kerken metterdaad van belang was, hiervan kennis te geven aan de Kerk, die de Synode had saam te roepen, opdat zoo spoedig mogelijk een Synode bijeenkwam.

Maar hoe men practisch deze zaak ook regelen wille, hoofdzaak is, dat de Regeering meer dan tot dusver het recht der Kerken erkenne, om in die zaken, die hetzij haar eigen belangen, hetzij de religie in het algemeen aangaan, ook gehoord te worden. Dit is zeker het minste recht, waarop de Kerken aanspraak kunnen maken.

Tegen elke inmenging van de Kerk in wat louter politiek is, blijven we gekant. Dan zou de Kerk zich gaan bewegen op een terrein, dat het hare niet is en hare perken te buiten gaan. Maar in de zaken der Kerken zelve of wat met het religieuse leven van ons volk in verband staat, beslisse de Overheid niet zonder eerst het advies der Kerken te hebben ingewonnen. Hier vooral zou het de vobis sine vobis, wij beslissen over u en zonder u, geen pas geven.

Dr. J. D. Du Toit, de eerste leerling uit Zuid-Afrika die aan de Vrije Universiteit den doctorstitel verwierf en ook de eerste onzer kweekelingen, die in Zuid-Afrika tot hoogleeraar werd benoemd, aanvaarde 15 April j.l. zijn ambt aan de Theologische School te Potchefstroom met een weldoorwrochte, van ernstige historische studie getuigende en door bezielde taal boeiende oratie over *De zestiende eeuwse profetie en haar beteekenis voor onze tijd.*

Wanneer we op deze oratie, die Prof. Du Toit de vriendelijkheid had ons toe te zenden, hier publiek de aandacht vestigen, dan is dit niet alleen als blijk van sympathie voor dezen jongen geleerde, die in Zuid-Afrika met zooveel warmte en bezieling voor de Gereformeerde beginselen strijdt, maar ook omdat hij in deze oratie een vraag aan de orde heeft gesteld, die niet alleen voor de Gereformeerde Kerk in Zuid-Afrika, maar evenzeer voor onze Gereformeerde Kerken in Nederland van hoog belang is te achten.

Wat Prof. Du Toit tot de behandeling van dit onderwerp dreef, was zijn strijd tegen het Methodisme, dat vooral in Zuid-Afrika zoo machtigen invloed uitoefent en den stoeren Calvinistischen geest der Voortrekkers allengs dreigt te verslappen. Reeds in zijn dissertatie trad Dr. Du Toit daarom op, om de gevaren van het Methodisme in het licht te stellen. Maar hoe beslist tegenstander Dr. Du Toit ook van het Methodisme is, hij gevoelt toch, dat critiek op de schaduwzijden van het Methodisme niet voldoende is en dat de Gereformeerde Kerk dan alleen met succes tegen het Methodisme kan optreden, wanneer zij in beteren en meer Schriftuurlijken vorm geeft, wat de bekoring van het Methodisme voor de menigte uitmaakt. Het Methodisme zou toch zulk een machtigen invloed niet gewonnen hebben in de van huis uit Gereformeerde landen, wanneer het geen elementen had bevat, die wellicht in onze Gereformeerde Kerken niet genoegzaam tot hun recht komen. Men heeft wel eens gezegd, dat elke dwaling, die in de Kerk opkomt, haar oorsprong te danken heeft aan een *eenzijdige* ontwikkeling van de waarheid in de Kerk zelve, en tot op zekere hoogte geldt dit ook van het Methodisme. Wat de groote kracht van het Methodisme uitmaakt, is, dat daar zooveel beter gelegenheid bestaat dan in onze Kerken om de gaven van gebed, van toepasselijke verklaring der Schrift, van het houden van stichtelijke toespraken, die bij gewone gemeenteleden gevonden worden, tot uiting te laten komen. Wij hebben alleen onze officieele en plechtige godsdienstoefeningen, waar de predikant alleen aan het woord komt en de taak der gemeente uitsluitend bestaat in het luisteren. En nu mag het Methodisme zondigen door aan de Kerk, de ambtelijke prediking van het Woord, en de bediening der Sacramenten te weinig waarde te hechten en allen nadruk te leggen op meetings, bidstonden, bijbelbesprekingen, waar elke geloovige het woord kan voeren, — het heeft toch door deze „vrijere saamkomsten" aan de activiteit der gemeenteleden een terrein geschonken, waarop menig kostelijke gave tot ontwikkeling komen kan. De behoefte daaraan heeft ook in den kring der Gereformeerde Kerken zich telkens weer geopenbaard en zocht dan meestal bevrediging door het houden van gezelschappen en conventikels, waar het „ambt" op den achtergrond trad en iedere geloovige vrij zich uitspreken kon; een uitweg, die zeker niet zonder gevaren is gebleken, omdat zulke gezelschappen of conventikels zonder degelijke leiding zoo licht verloopen in valsche mystiek, in vergeestelijking van het Woord Gods, in geringschatting van de Kerk en de genademiddelen, en in een zich opsluiten in eigen kring, alsof men daar alleen het ware volk Gods vond.

Dr. Du Toit heeft daarom gemeend een beteren en uitnemender weg voor deze activiteit der gemeenteleden te kunnen aanwijzen door te herinneren aan het eigenaardig instituut van de zoogenaamde „profetie", dat in de 16e eeuw in de Gereformeerde Kerk te Zürich is opgekomen, van Zwitserland uit zich heeft overgeplant naar de Nederlandsche vluchtelingenkerken, door John Knox in de Gereformeerde Kerken in Schotland is ingevoerd, onder de Puriteinen in Engeland een zeer belangrijke rol heeft gespeeld, maar allengs overal in onbruik is geraakt en thans alleen nog bekend is aan degenen, die met de studie der Kerkhistorie zich bezig houden.

Dr. Du Toit, die dit instituut in onze Gereformeerde Kerken wil doen herleven, geeft daarom eerst een keurige historische uiteenzetting, hoe deze profetie is ontstaan, in welken vorm ze zich heeft geopenbaard, in welke Kerken ze werd gevonden en welke vrucht ze volgens bevoegde beoordeelaars voor het leven der gemeente heeft afgeworpen. Zeer interessant is vooral het door hem geleverde bewijs, dat deze profetie, zij het dan ook onder anderen naam, te Genève bestaan heeft. Er bestond te dien opzichte twijfel, omdat Calvijn de gave der profetie, waarvan Paulus in I Cor. XIV spreekt en waaraan Zwingli het herstel van de profetie verbonden had, tot de buitengewone gaven rekende, die alleen aan de eerste Christelijke Kerk geschonken waren, maar nu waren vervallen. Ook het ambt van profeet behoorde volgens Calvijn daarom tot de munera extraordinaira, evenals het ambt van Apostel en Evangelist, die wel gediend hadden voor de stichting der Kerk, maar niet bedoeld waren als blijvende instelling voor de Kerk aller eeuwen. Maar al heeft Calvijn, in welbewuste tegenstelling met Zwingli, èn de gave der profetie èn het ambt van profeet voor afgedaan verklaard, toch blijkt uit de historische documenten, door Dr. Du Toit teruggevonden, dat wel degelijk te Genève onder leiding van Calvijn bijeenkomsten zijn gehouden om het Woord Gods te verklaren, waar niet alleen de predikanten, maar ook gemeenteleden het woord mochten, voeren; wat men dan gewoonlijk onder de „profetie" verstaat.

In het tweede deel van zijn rede gaat Dr. Du Toit dan van historisch op dogmatisch-kerkrechtelijk terrein over en tracht hij de noodzakelijkheid en de beteekenis van de profetie aan te toonen in verband met het begrip van de Kerk, zooals het door Calvijn ontwikkeld is en de kerkrechtelijke beginselen van Voetius. Op Gereformeerd standpunt, zoo toont Dr. Du Toit aan, kan en mag de gemeente niet beschouwd worden als een onmondige massa, die ter bearbeiding aan de ambtsdragers is overgelaten. Reeds het dogmatisch begrip van de Kerk als de *vergadering der geloovigen* dwingt om aan deze geloovigen zekere rechten en bevoegdheden ook tegenover het ambt toe te kennen, vooral om toezicht te houden op de zuiverheid van de leer. En niet minder, dat volgens Voetius de Potestas ecclesiastica niet alleen bij het ambt berust, maar wel degelijk ook bij de gemeenteleden, die daarom een zelfstandige taak en roeping in de gemeente hebben te vervullen. Maar hoe ideaal ook deze opvatting van de Gereformeerde Kerk was, van het „ambt der geloovigen kwam in de practijk helaas niet veel terecht.

Zo moet het zijn! Maar hoe is het metterdaad? Laat ons het onderzoek in eigen huis eerst instellen, en slechts op dat éne punt, waarover mijn rede meer speciaal handelen zou. Is dat alles wel zo in de haak met wat ik reeds in 't begin noemde, de bemoeiingen van de gelovigen aangaande de leer? .. De dienaar des Woords spreekt de leerrede uit, er wordt gebeden, gezongen, de zegen ontvangen, de gemeente gaat huiswaarts en het is doodstil: van de preek wordt bijna niets goeds of niets kwaads meer gehoord! De preek is een schot in de wijde vlakte, zonder weerklank of aanslag! En de *gereformeerde* gemeents blijkt ook onnodig te zijn, een ecclesia audiens, een kerk die slechts te luisteren en te zwijgen heeft.

De gevolgen daarvan zijn dan ook niet uitgebleven. Vooreerst, doordat de gemeente de handhaving van de leer steeds meer aan de ambtsdragers overliet en daardoor zelf aan den schat der belijdenis ontwende.

Dit nu gaat niet, en wreekt zich op de lange duur geducht. Wat toch was de droeve historie van de gereformeerde kerken in Zuid-Afrika (en ook elders!) anders dan deze, dat de gemeenteleden stilzwijgend de waakzaamheid over de leer geheél aan de ouderlingen overdroegen, dat de ouderlingen, wijl de band met de gemeente was doorgesneden, ook niet meer wrakten en de zaak van de leer aan de predikanten overlieten, terwijl deze ten slotte weer de spreekbuizen werden van enige invloedrijke kerkmannen en hoogleraren, die het monopolie van de belijdenis in hun bezit hadden gekregen. Ja, de geschiedenis heeft te over getuigenis gegeven, dat de belijdenis moet zijn en blijven eigendom der gemeente en eigendom van ieder lid persoonlijk, want het waren juist de priesters, pastoors en predikanten die telkens bleken de kerkbedervers te zijn, terwijl het eenvoudige volk van God, in Zijn trouwe voor de afval bewaard, telkens de bewaarder was van het heilige kleinood der zuivere leer.

Vandaar, bij afgewezigheid van deze machtige faktor, n.l. het trouwe volk van God, het verschijnsel dat kerken zo gemakkelik onzuiver of vervalst werden, en dat allerlei misbruik in eredienst en kerkregering, en daarna allerlei afwijking in woord en leer eerst werd geoorloofd en ten slotte gewettigd. Het is waar wat Micron, de Londense predikant, zegt: „De Roomse Kerk zou nooit zo vèr zijn afgedwaald, had ze de protetie gehad". Het is waar wat Dr. Kuyper zegt: „Had de gemeente deze plichten naar eis vervuld, dan zou also het ongeloof nooit op de kansel zijn doorgedrongen, en het is also het slapen voor het „Ambt der Gelovigen" waardoor ten deze het Ambt van de Dienst des Woords bedorven is". Het is ook waar als ik zeg, dat het Wesleyanisme nooit in die mate onze Z. Afrikaanse kerken zou hebben overmachtigd, ware het niet dat de gemeente zich de schat van de belijdenis afhandig liet maken en voorts op mensenarm haar vertrouwen ging stellen. Wat dan ook door de reformatorlese aktie van 1859 in de afscheiding behouden bleef, is niet te danken aan leraren en opzieners, maar uitsluitelik aan de eenvoudige gelovigen, die inzake de belijdenis der waarheid taai en onverzettelijk zich hadden getoond.

Maar evenzeer, doordat de gemeente op bijpaden zoeken ging, wat in het kerkelijk instituut haar ontzegd werd:

Maar ook in ander opzicht heeft zich dit kwaad gewroken. Straffeloos laat de gemeente zich niet duurzaam het zwijgen opleggen. Men wil „oefenen", men wil een stichtelik woord meespreken, men wil ook iets te zeggen hebben. Vandaar dat de gezelschappen, biduren, konferenties, konventies, reunies, meetings en wat dies meer zij, als paddestoelen uit de grond oprezen. Naast of buiten de kerk opkomend,